

098 [Autobiographical text (end of May, 1942)]

Vooraf

James Johnson Sweeney¹ - conservator van het Museum of Modern Art in New York - vat het plan op om een artikel te schrijven over Mondriaan. Hij wil daarvoor de schilder interviewen en nodigt hem uit voor een lunch. Waarschijnlijk is het artikel over Mondriaan blijven liggen, want een jaar later nodigt Sweeney de schilder uit voor een tweede lunchgesprek; dit vindt plaats op 24 mei 1943. De aantekeningen die door Mondriaan gemaakt werden voorafgaande aan het eerste interview (1 juni 1942) presenteren we hier. De notities voor het tweede gesprek presenteren we bij 102 [*Two autobiographical texts (May 24, 1943)*].

Bron

In het Holtzman Deposit bevindt zich een manuscript van Mondriaan met een korte autobiografische tekst². Manuscript '24' is geschreven op de voor- en achterzijde van een gebruikte envelop en op de achterzijde van een getypte brief. De envelop en brief zijn afkomstig van James Sweeney en gedateerd 'May 28, 1942'.

Mondriaans tekst op de envelop³ is met potlood geschreven en hier en daar met pen gecorrigeerd. Zijn tekst op de achterzijde van de brief⁴ is met pen geschreven en bevat veel correcties.

Deze aantekeningen kunnen we beschouwen als de kladversie voor de tekst die hij Sweeney overhandigt.

We beschouwen deze bron als authentiek, geautoriseerd en onvoltooid.

Basistekst en leestekst

Voor de gepresenteerde tekst zijn de fragmenten op de voor- en achterzijde van de envelop en op de achterzijde van de brief gebruikt. Eerst de achterzijde van de envelop, dan de voorzijde en tot slot de achterzijde van de brief.

Titel

Omdat het hier gaat om teksten met autobiografische inhoud, krijgt de gepresenteerde tekst de volgende fictieve titel toegewezen: [*Autobiographical text (May 28, 1942)*].

Datering en ondertekening

Manuscript '24' is geschreven op een envelop en een brief afkomstig van Sweeney. Het poststempel op de envelop geeft aan: 'May 28 - 1942'. De brief is aan de bovenzijde gedateerd: 'May 28, 1942'. We nemen aan dat Mondriaan direct na het lezen van de brief aantekeningen is gaan maken. Gemakshalve gebruiken we de datum van de brief als datum voor de autobiografische tekst.

Ontstaan en publicatie

Mondriaan vermeldt in een brief van aan Harry Holtzman⁵ (27 april van 1942), dat James Sweeney het plan heeft over hem te schrijven: 'Sweeney has been twice a whole afternoon with the photograph Matter⁶ to take photos of every thing - even small sketches - for a record he makes and seems going to write also. He will come next week to take me for lunch and put me some questions. The Mus. of Mod. art has asked him to have a copy of the record and get one also.'⁷

Eind april 1942 ontvangt Mondriaan een brief van Sweeney. In de brief - gedateerd 28 april 1942 - schrijft Sweeney onder andere: 'It was very kind of you to have written. The point you make is extremely interesting. I would like to talk with you further on the same topic. [...] Perhaps we could have luncheon one of these days [...]'.⁸ Mondriaan maakt aantekeningen op de brief ter voorbereiding voor het

¹ James Johnson Sweeney (1900-1986) Amerikaans schrijver over moderne kunst; van 1935 tot 1946 was hij conservator van het Museum of Modern Art, en van 1952 tot 1960 directeur van het Guggenheim Museum.

² Holtzman Deposit: Box 5 Folder 2, no. 24.

³ Afmeting: 19,0 x 9,8 cm (7½ x 3⅞ inch).

⁴ Afmeting: 26,7 x 18,4 cm (10½ x 7¼ inch).

⁵ Harry Holtzman (1912-1987), Amerikaans kunstenaar, Mondriaans erfgenaam.

⁶ Herbert Matter (1907-1984), Zwitsers-Amerikaans fotograaf en grafisch ontwerper.

⁷ Archief Piet Mondriaan, Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD), Den Haag, archiefnummer 0740.120.

⁸ Digital Appendix: Supplements 098 Letter from Sweeney – May 28, 1942.

aanstaande lunchgesprek met Sweeney. Deze kladnotities schrijft hij netjes over en geeft tijdens de lunch de netversie aan de conservator, zo schrijft Mondriaan op 1 juni 1942 aan zijn vriend Harry Holtzman en zijn echtgenote Eileen: 'To day Sweeney has asked me for lunch again and still asked some questions. I gave him some notes for the right understanding of some points and explained a little why I brought the canvas on the frame in stead of in it.'

Mondriaan blijkt niet veel vertrouwen te hebben in het artikel van Sweeney, want hij schrijft op 26 juni 1942 aan Harry: 'From Sweeneys writing you must not expect too much. It will be not wrong I suppose. But most his inquiring were "around", about general painting movement in Holland, etc.'

Manuscript '24' is in combinatie met 102 [*Two autobiographical texts (May 24, 1943)*] gepubliceerd in het artikel van Sweeney in 1946⁹.

Sleutelwoorden

Met een aantal kenschetsende woorden (in alfabetische volgorde) geven we aan wat er in [*Autobiographical text (May 28, 1942)*] besproken wordt. Van de zogenoemde specifieke en soms minder specifieke Mondriaan-woorden wordt een verklarende omschrijving gegeven in het 'Sleutelwoordenregister'¹⁰. De in dit register verduidelijkte sleutelwoorden zijn hieronder cursief weergegeven.

Sleutelwoorden: *abstract painting, rectangular position.*

Schilderijen ontstaan tijdens schrijfperiode

De tekst is geschreven op een ingekomen envelop met de datum: '28 mei 1942'. Vermoedelijk heeft Mondriaan direct na het lezen van de brief aantekeningen gemaakt op de envelop. Volgens de Catalogue Raisonné heeft Mondriaan in 1942 vijftien schilderijen vervaardigd: B305/96-B319/299¹¹. Hij zal tijdens het schrijven aan het [*Autobiographical text (May 28, 1942)*] met één of meer van deze schilderijen bezig zijn geweest.

⁹ James J. Sweeney, 'Piet Mondrian'. In: *The Bulletin of the Museum of Modern Art* 13 (September 1946) 4-5: 35-36.

¹⁰ Digital Appendix: Documentation – Mondrian Vocabulary Explained.

¹¹ CRII: 407-416.